

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

M VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNIT

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNIT**

PaedDr. Ivana Končeková

**Čítanie s porozumením a tvorivý dialóg
na hodinách tvorivej dramatiky
2. časť**

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: PaedDr. Ivana Končeková

Kontakt na autora UZ: Základná škola Štítnik, Školská
295, 049 32 Štítnik
zs_stitnik@stonline.sk

Názov: **Čítanie s porozumením
a tvorivý dialóg na hodinách
tvorivej dramatiky 2. časť**

Rok vytvorenia: 2014

**Oponentský posudok
vypracoval:** Mgr. Jarmila Motúzová

ISBN 978-80-565-0244-0

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunit. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah:

Čítanie s porozumením

1. Text: Talianske syry sú pýchou národa
2. Text: Levočská biela pani za bozk zradila krajinu, prišla o hlavu. Mýtus, umenie či realita?
3. Text: Sociálne siete
4. Text: Ako si vybrať strednú školu
5. Text: Emocionálna inteligencia
6. Text: Celodenný zájazd do Osvienčimu a Krakowa

Tvorivý dialóg s využitím textov a fotografií

1. Fotografie: Rodina
2. Text: Okradli ju o cennosti, ale hlavne o identitu!
3. Text: Linka pomoci: Hanieh, 10 rokov, Irán

Text: Talianske syry sú pýchou národa

Taliansko patrí medzi svetovú špičku vo výrobe syrov a Taliani patrili medzi tých, ktorí sa medzi prvými zaoberali ochranou svojich syrov proti konkurenčnému zneužitiu. Už v roku 1925 vydali prvý dekrét, ktorý riešil definíciu syra a v roku 1951 vznikol zákon, ktorý garantoval kvalitu, pôvod a značku syrov.

Parmigiano Reggiano (parmezán)

Zrnitý, veľmi tvrdý, drobný syr vyrábaný z čerstvého a čiastočne odtučneného kravského mlieka. Mlieko na jeho výrobu musí pochádzať výhradne z voľne sa pasúcich kráv, ktoré spásajú iba zelené krmivo.

Gorgonzola

Svetoznámy plnotučný plesňový syr vyrábaný v Piemonte a Lombardii na severe Talianska. Na rozdiel od konkurenčného francúzskeho rokfortu sa vyrába z kravského (prípadne kozieho) mlieka, nie z ovčieho.

Mascarpone

Krémový čerstvý syr, ktorý sa vyrába zo smotany z kravského mlieka. Má pôvod v severnom Taliansku, obsahuje vysoké percento tuku, preto sa niekedy používa namiesto masla a je súčasťou známeho dezertu tiramisu.

Mozzarella

Snehobiely mäkký syr vyrábaný z mlieka domestikovaného vodného byvola alebo z kravského mlieka. Musí sa skonzumovať v deň výroby, obsahuje veľa vody, ale naložený v slanom náleve alebo srvátke a vákuovo balený vydrží dlhšie.

Grana Padano

Zrnitý syr produkovaný na veľkom území v severnej časti Talianska. Je to jeden z najstarších tvrdých syrov na svete, je menej drobný, jemnejší a vraj menej kvalitný ako parmezán, ale Taliani mu často dávajú prednosť kvôli nižšej cene.

Pecorino romano

Tvrdý slaný syr z ovčieho mlieka vhodný na strúhanie a podobne ako parmezán používaný hlavne na cestoviny. Vyrábala sa už koncom 19. storočia v oblasti Lazio. Názov tohto pikantného syra pochádza z talianskeho „pecora,“ teda ovca.

Ricotta

Ovčí alebo kravský mäkký srvátkový syr. Základnou surovinou na jeho výrobu je sladká srvátka. Ricotta je čerstvý syr odlišný od dlho zrejcích syrov, je čisto biely, má relatívne

nízky obsah tuku a rýchlo sa kazí.

Čitateľské stratégie: KWL, 3-2-1

1. Pred čítaním textu

- napíšte do tabuľky, ktoré informácie o syre viete a ktoré by ste chceli vedieť.

Čo o tejto téme viem? -pred čítaním textu	Čo by som o tejto téme chcel vedieť? -pred čítaním textu	Čo som sa z článku dozvedel? -po prečítaní textu

2. V priebehu čítania textu

- vypíšte z textu, v ktorom roku bol vydaný prvý dekrét, ktorý riešil definíciu syra,
- vypíšte v textu, čo garantoval zákon z roku 1951,
- vypíšte z textu ktorý syr sa vyrába z ovčieho mlieka,
- vypíšte z textu, ktoré syry patria medzi tvrdé a zrnité,
- vypíšte z textu, v čom spočíva rozdiel medzi talianskou gorgonzolou a francúzskym rokfortom,
- vypíšte z textu, ktoré syry je nevyhnutné rýchlo skonzumovať, pretože sa rýchlo kazia,
- vypíšte z textu, ktoré syry sa používajú hlavne na cestoviny,
- vypíšte z textu, z čoho je odvodený názov syru pecorino romano,
- napíšte, čo bolo podľa vášho názoru hlavným cieľom tohto textu,
- napíšte a vytvorte menu piatich syrových jedál, do ktorých by ste syry uvedené v texte mohli použiť,
- napíšte, prečo je konzumácia syrov a mliečnych výrobkov dôležitá pre naše zdravie.

3. Po prečítaní textu

- dopíšte do tabuľky, s ktorou ste pracovali pred čítaním textu, čo nové ste sa dozvedeli z prečítaného textu,

- napíšte:

3 – dôležité veci, ktoré boli v texte,

2 – veci, ktoré vás zaujali,

1 – vec, na ktorú ste nenašli odpoveď.

Zadanie domácej úlohy: Nájdite odpoveď na vec, na ktorú ste v texte nenašli odpoveď

v akýchkoľvek informačných zdrojoch.

Text: Levočská biela pani za bozk zradila krajinu, prišla o hlavu

Nespravodlivo odsúdená krásna a mladá žena nenašla po smrti pokoj. Ako duch sa v dlhých bielych šatách túla po mestských hradbách Levoče a oznamuje blížiacu sa katastrofu. Legenda o Levočskej bielej panej rozpráva o láske a zrade v časoch stavovského povstania.

Zradcom mala byť pôvabná Juliana Géczyová-Korponayová, ktorej manžel stál na strane cisára. Zalúbila sa do prítlačlivého kuruckého kapitána Štefana Andrássyho. Jednej noci mu ukradla kľúče od mestskej brány a vpustila do Levoče cisárske vojská. Dodnes je na levočskej radnici obraz, ktorý zvečnil tento okamih. Obvinili ju zo zrady a v roku 1712 popravili. Mala len dvadsaťpäť rokov.

Juliana Géczyová-Korponayová sa narodila v Ožďanoch v grófskej rodine plukovníka telesnej stráže Imricha Thökölyho. Vydala sa do Levoče za hradného pána a cisárskeho kapitána. Uhorskom v tom čase otriasali protihabsburské povstania. Kultivovaná dáma bola dobrou dcérou, vernou manželkou aj obetavou matkou. Odmietla odovzdať listy rebelov cisárskej moci, pretože sa snažila ochrániť rodinu. Dostala sa však do víru bojov za nezávislosť krajiny. Bola svedkom udalostí aj ich obeťou.

Neukradla kľúč od mesta, nezradila. Mestskú bránu otvoril levočský richtár, ktorý spolu s mestskou radou vypracoval podmienky dobrovoľnej kapitulácie. Dôkazom je koncept návrhu, v ktorom sú aj detaily o zachovaní mestských privilégií a slobôd či ubytovaní cisárskeho vojska. Podľa historičky Dáši Uharčekovej Pavúkovej listy, ktoré písala z väzenia, odhaľujú citlivú dušu ženy, o živote ktorej rozhodovali muži – rebelujúci otec, bojujúci manžel, schudobnený syn či mocný palatín, ktorý ju poslal na popravisko.

Text: Mýtus, umenie či realita?

Približne od konca 19. storočia prežíva legenda, že v Levoči v čase rákocziovského stavovského povstania žila mladá a krásna žena, ktorá pre sľúbenú odmenu – vrátenie rodinného majetku pre jediného syna – predstierala lásku k povstaleckému levočskému kapitánovi Štefanovi Andrássymu. Počas jednej noci mu vraj spod vankúša zobrala kľúč od hradnej brány, bránu tajne otvorila a do mesta vpustila cárske vojsko, ktoré povstalcov porazilo. Potvrdenie tohto mýtu sa však v historických dokumentoch nenašlo, oporu má len

v krásnej literatúre, najmä v slávnom románe Móra Jókai, a na niekoľkých umeleckých dielach.

Čitateľské stratégie: Porovnaj a rozliš, RAP

1. Pred čítaním textu

- vymenujte významné ženské osobnosti v slovenskej histórii a uveďte, čím sa pričínili o tento prívlastok,
- vyplňte tabuľku JA, do ktorej označíte k jednotlivým výrokom áno – nie, podľa toho, či s výrokom súhlasíte alebo nesúhlasíte.

JA	TEXT	VÝROK
		Levočskou bielou paňou bola Juliana Géczyová-Korponayová.
		Levočská biela pani zomrela pri mučení.
		Smrť bielej panej nastala v období protihabsburského povstania.
		Mesto Levoča dobrovoľne kapitulovalo.
		Biela pani zradila svoju rodinu a krajinu.

2. V priebehu čítania textu

- čítajte vždy len jeden odsek,
- položte si otázku, čo je hlavnou myšlienkou tohto odseku a vytvorte na to otázku,
- odpovedajte na otázku vlastnými slovami,
- vypíšte z textu, do koho sa zaľúbila biela pani,
- vypíšte z textu, v ktorom roku a v akom veku Julianu popravili,
- vypíšte z textu, kto Julianu poslal na popravisko,
- napíšte, akým spôsobom sa Juliana dostala do boja za nezávislosť krajiny,
- vyvoďte tému textu,
- napíšte, čo svedčí o dobrovoľnej kapitulácii mesta Levoča,
- napíšte tromi vetami vnútorný opis Juliany Géczyovej-Korponayovej,
- napíšte, čo bola Juliana schopná spraviť pre lásku k svojmu jedinému synovi,
- napíšte, na ktorých vyučovacích predmetoch by ste mohli získané informácie z textu využiť,
- napíšte, kto mohol povedať pravdu o ukradnutom kľúči od mestskej brány a akým spôsobom sa podľa vás mohol rozvíjať život Juliany Géczyovej-Korponayovej, keby ju nepopravili,
- uveďte dôvody, ktoré svedčia ZA a PROTI poprave Juliany Géczyovej-Korponayovej na základe porozumenia textu.

3. Po prečítaní textu

- vráťte sa k tabuľke, s ktorou ste pracovali pred čítaním textu a porovnajte svoje doterajšie

informácie s novými, ktoré ste získali z textu,

- napíšte Juliane list do väzenia s využitím retrospektívy.

Text: Sociálne siete

Čo sú to sociálne siete?

Sociálne siete sú komunikačné kanály, ktoré slúžia aj ako galérie a adresár kontaktov. To všetko dopĺňajú hry, testy a iné aplikácie. Najznámejšími a najpoužívanejšími sociálnymi sieťami dnešnej doby sa stali Facebook, Twitter, MySpace, zo slovenských je to hlavne Popec. Sociálne siete zažívajú boom hlavne medzi mládežou, pre ktorých sa stávajú komunikačným kanálom číslo jeden. V komunikácii mladých už dokonca porážajú e-mail alebo SMS, napríklad na Facebooku je dnes zaregistrovaných viac ako 650 miliónov používateľov. To svedčí o tom, že ide o vynikajúci prostriedok komunikácie (komunikáciu sem smerujú aj mnohé firmy), no ako to už vo svete (aj v tom virtuálnom) býva, všetko má aj svoje tmavé stránky.

Nebezpečenstvá sociálnych sietí

Možno ste o sociálnych sieťach počuli v správach, vo svete a dokonca aj na Slovensku sa stali prípady, kedy si rôzni kriminálnici svoje obeť našli práve tu. Preto si treba na sociálnych sieťach dávať pozor, poznať hrozby a vedieť efektívne zabrániť riziku. Jedným z najväčších omylov na sociálnych sieťach je zverejňovať o sebe príliš mnoho informácií. Používanie skutočného mena, zverejňovanie fotografií, adresa bydliska alebo školy, do ktorej dieťa chodí, môže viesť až k obťažovaniu alebo útoku aj v reálnom svete. Úplne bežné je na internete zverejňovať fotografie seba a svojich kamarátov, problematické sú aj takzvané „statusy“, kde sa ľudia radi podelia s kamarátmi o rôzne aktuálne informácie. Mnohí ľudia na sociálnych sieťach uvádzajú, že sa balia na dovolenku, čakajú na lietadlo, prileteli do slnečnej destinácie, atď., čo je ideálnou informáciou napríklad pre zlodēja, ktorý môže dovolenkárom vykradnúť opustený dom. Ešte nezodpovednejšie ako dospeli sa tu však správajú deti, ktoré sú schopné o sebe prezradiť všetko. To často zneužívajú zločinci, ktorí si hľadajú mladých kamarátov pod falošnou identitou. Tú často využívajú aj pedofili, ktorí sa tvária ako rovesníci svojej obeť, a tak si získajú dôveru naivných detí, ktoré si neuvedomujú riziko.

Tipy pre rodičov

Zakazovať deťom zaregistrovať sa v sociálnych sieťach nemá z dlhodobého hľadiska zmysel, pretože tak môžu urobiť aj bez vedomia rodičov, čo by mohlo mať ešte horšie následky.

Takisto nesmieme zabúdať na to, že internet a sociálne siete majú pozitívne stránky, ktoré prevažujú nad tými negatívnymi, dôležité je len využívať tieto prostriedky rozumne.

- Vysvetlite deťom, že všetko, čo na webe uverejnia, sa dostane k mnohým ľuďom a všetko,

čo sa na internete už raz objaví, sa len ťažko dá úplne odstrániť.

- Rozprávajte sa so svojimi deťmi o tom, čo na internete robíte, skôr vám potom povedia, čo robia ony.
- Deti musia vedieť, že je nebezpečné na sociálnej sieti zverejňovať údaje ako telefónne čísla, adresu, alebo kam chodia do školy. Veď to nehovoria ani ľuďom na ulici.
- Z času na čas letmo skontrolujte aktivity detí na internete, ideálne je mať počítač s internetom v miestnosti, kde sa doma najviac zdržujete.
- Naučte deti, že sa nikdy nemajú stretnúť s niekým, koho poznajú iba z internetu bez toho, aby ste o tom vedeli. Ak by sa s niekým chceli stretnúť, chod'te na schôdzku spolu s nimi.
- Občas si pozrite, koho majú vaše deti medzi priateľmi, na neznáme osoby sa ich opýtajte. Sledujte, čo o sebe deti na obrazovke zverejňujú a pomôžte im s nastavením súkromia na sociálnych sieťach.
- Online komunity od svojich členov vyžadujú určitý minimálny vek, napríklad na Facebooku si môžu vytvoriť profil osoby staršie ako trinásť rokov. Ak sú vaše deti mladšie, ale trvajú na profile, určite im v tom nezabráňte, stačí im zadať fiktívny dátum narodenia. Preto je lepšie s nimi súhlasiť, ale pod podmienkou dodržiavania pravidiel.
- Ľudia zdieľajú odkazy na rôzny obsah, ak chcete, aby sa deti k tomuto obsahu nedostali, nastavte si filtrovanie stránok softvérom alebo u používateľa internetu.
- Nainštalujte si softvér na monitorovanie aktivity počítača, aby ste mali prehľad o tom, čo deti na počítači robia.
- Zaregistrujte sa na každej stránke, kde má vaše dieťa profil a oboznámte sa s ovládaním stránky a nastavením súkromia.

Upozornite deti, že na web môžu dať iba také fotografie a videá, ktoré by mohli vidieť ich rodičia, učitelia alebo aj budúci zamestnávateľ. Čím menej fotografií, tým lepšie.

- Deti často medzi sebou súperia, kto má na Facebooku viac priateľov. Presvedčte ich, že medzi priateľmi majú mať iba takých ľudí, ktorí sú ich skutoční priatelia a známi a nemali by sa tam objaviť ľudia, ktorých poznajú iba z online sveta.
- Upozornite deti na nebezpečenstvo vírusov, ktoré sa môžu šíriť odkazmi zdieľanými v profiloch.

Čitateľské stratégie: KWL, 5-4-3-2-1

1. Pred čítaním textu

- využívanie informačno-komunikačných technológií (rozhovor),
- vyplňte tabuľku na tému sociálne siete, čo o tejto téme viete, čo by ste o tejto téme chceli vedieť?

Čo o tejto téme viem? -pred čítaním textu	Čo by som o tejto téme chcel vedieť? -pred čítaním textu	Čo som sa z textu dozvedel? -po prečítaní textu

2. V priebehu čítania textu

- vypíšte z textu, čo sú to sociálne siete,
- vypíšte z textu názvy najznámejších sociálnych sietí,
- vypíšte z textu, koľko používateľov je zaregistrovaných na Facebooku,
- napíšte, pred zverejnením akých informácií nás vystríha článok,
- napíšte, prečo podľa textu nie je vhodné uvádzať v statuse, že sme s rodinou na dovolenke,
- napíšte, akými spôsobmi si zločinci získavajú dôveru detí na internete,
- napíšte poradie piatich podľa vás najdôležitejších odporúčaní z tipov pre rodičov v texte,
- napíšte zoznam piatich pozitív a piatich negatív v používaní sociálnych sietí,
- napíšte, čo je podľa vás cieľom tohto článku,
- vytvorte tri otázky do diskusie na tému sociálne siete,
- opíšte svoj najlepší (alebo najhorší) zážitok s používaním sociálnych sietí.

3. Po prečítaní textu

- vráťte sa k tabuľke, ktorú ste vyplňali pred čítaním textu a dopíšte, čo nové ste sa z textu dozvedeli,
- vytvorte komunikačný kruh a diskutujte o otázkach, ktoré ste si pripravili do diskusie,
- napíšte:
 - 5 – nových informácií z textu,
 - 4 – informácie, ktoré sa týkajú hlavnej myšlienky,
 - 3 – nové slová, ktoré ste v texte našli,
 - 2 – informácie, ktoré ste už poznali,
 - 1 – vec, na ktorú ste v texte nenašli odpoveď.

Zadanie domácej úlohy: Nájdite odpoveď na vec, na ktorú ste v texte nenašli odpoveď

v akomkoľvek informačnom zdroji.

Text: Ako si vybrať strednú školu

Vyber si takú školu, aby si v budúcnosti pracoval tam, kde ťa to bude baviť. Ak nasadneš do nesprávneho vlaku, zavezie ťa niekde, kam si nikdy nechcel ísť.

Odpovedz si na otázky:

Mám šancu dostať sa na školu?

Bude ma škola baviť?

Má škola perspektívu?

Mám šancu zvládnuť štúdium?

Ktoré sú profilové predmety?

Nemám s nimi problémy?

Bude štúdium finančne náročné?

Mám šance sa po škole uplatniť?

Chcem ísť po skončení strednej školy na vysokú školu?

Rozhoduj sa za seba

Niekedy sa stáva, že nerozlučné kamarátky sa rozhodnú ísť na tú istú školu. Neskôr jedna z nich zistí, že ju škola nebaví a štúdium zvláda s veľkými ťažkosťami. Treba si uvedomiť, že to, čo sa páči tvojim kamarátom a spolužiakom, nemusí byť vhodné pre teba.

Výhody štúdia v mieste bydliska

Najväčšou výhodou sú nižšie finančné náklady na štúdium, nie sú poplatky za internát, celodennú stravu. Máš istotu svojho rodinného zázemia. Nemusíš sa prispôbovať toľkým zmenám, máš stabilný okruh priateľov, známych a prostredia. Môžeš venovať štúdiu toľko času, koľko potrebuješ a na tom mieste, ktoré ti vyhovuje. Odbornú prax môžeš vykonávať v mieste svojho bydliska alebo v jeho okolí.

Výhody štúdia mimo bydliska

Máš možnosť oveľa väčšieho výberu škôl a študijných odborov ako doma. Internát býva väčšinou blízko školy, takže nemusíš denne cestovať. Máš možnosť naučiť sa väčšej samostatnosti a zodpovednosti za seba. Získaš nové skúsenosti, nové obzory, nových priateľov.

Štúdium na súkromnej alebo štátnej škole

Vzdelávanie na súkromných školách je rovnocenné vzdelávaniu získanému na štátnych školách. Vzdelávanie na súkromných školách sa poskytuje za úhradu – rodičia platia školné. Súkromné školy môžu poskytnúť popri kvalitnom vzdelávaní aj alternatívny obsah výchovy

a vzdelávania, nové metódy a formy. Súkromné školy môžu pohotovejšie reagovať na potreby študentov, ako aj potreby pracovného trhu. Ak je súkromná škola bližšie bydlisku žiaka, môžu poplatky za cestovné, internát a stravu vo vzdialenejšej štátnej škole prevýšiť poplatok v súkromnej škole.

Dni otvorených dverí

Najviac informácií o škole získaš, keď ju navštíviš počas dňa otvorených dverí.

Môžeš sa dozvedieť

Aké má škola priestory a vybavenie.

Ktoré sú profilové predmety.

Aké jazyky sa učia na škole.

Aké záujmové aktivity podporuje.

Do akých projektov je zapojená.

Aké možnosti štúdia poskytuje.

Z čoho sa robia prijímacie skúšky.

Akí úspešní sú jej absolventi.

Dni otvorených dverí na stredných školách prebiehajú v období od novembra do januára príslušného školského roku. Aktuálny dátum ti poskytne výchovný poradca na vašej škole. Jedenkrát vidieť je lepšie ako stokrát počuť.

Čitateľské stratégie: SQ3R, 3-2-1

1. Pred čítaním textu

- rozhovor so žiakmi na tému: „Kam na strednú školu?“
- prezrite si text, s ktorým budete pracovať,
- pokúste sa jednou vetou napísať váš predpoklad, o čom text bude,
- prezrite si podnadpisy a prečítajte prvý riadok každého odseku,
- zmeňte podnadpisy na otázky.

2. V priebehu čítania textu

- prečítajte si text každého odseku a odpovedzte na otázku, ktorú ste vytvorili z podnadpisu,
- pripravte si otázky do diskusie k prečítanej téme,
- vypíšte z textu otázku, ktorá zisťuje váš záujem o štúdium na vysokej škole,
- vypíš z textu, kedy na stredných školách prebiehajú dni otvorených dverí,
- vysvetlite na základe pochopenia textu, čo znamená odporúčanie: „Rozhoduj sa za seba,“
- porovnajte výhody štúdia v mieste bydliska s výhodami štúdia mimo bydliska a zaujmite vlastný postoj, v ktorom odôvodníte, prečo by ste chceli študovať vo vami zvolenej lokalite školy,

- navrhnete tri spôsoby, ktorými by ste mohli rodičom pomôcť s uhradením poplatkov za štúdium na súkromnej škole,
- sformulujte tri otázky, ktoré by ste položili počas dní otvorených dverí na strednej škole výchovnému poradcovi alebo študentovi strednej školy.

3. Po prečítaní textu

- graficky spracujte text (napr. pojmová mapa),
- vypíšte kľúčové slová z textu,
- napíšte krátke zhrnutie textu (max. päť riadkov),
- vypíšte z textu:
 - 3 – dôležité veci, ktoré boli v texte,
 - 2 – veci, ktoré vás zaujali,
 - 1 – vec, na ktorú ste v texte nenašli odpoveď,
- vytvorte komunikačný kruh a diskutujte o otázkach, ktoré ste si pripravili do diskusie k prečítanej téme.

Zadanie domácej úlohy: Nájdite odpoveď v akýchkoľvek informačných zdrojoch na jednu vec, na ktorú ste v texte nenašli odpoveď.

Text: Emocionálna inteligencia

Pojem „emocionálna inteligencia“ použili po prvýkrát v roku 1990 psychológovia Salovey (Harvardova univerzita) a John Mayer (New Hampshirská univerzita). Tento pojem použili pre opis emocionálnych vlastností, ku ktorým zaraďujú:

- empatiu,
- vyjadrovanie a chápanie pocitov,
- ovládanie nálady,
- nezávislosť,
- prispôsobivosť,
- obľúbenosť,
- schopnosť riešenia medzil'udských vzťahov,
- vytrvalosť,
- priateľskosť,
- láskavosť,
- úctu.

Všeobecný intelligenčný faktor, ktorému hovoríme IQ, sa považuje za veľmi stabilný po dosiahnutí šiesteho roku života dieťaťa. Emocionálna inteligencia (označovaná ako EQ), bola po prvýkrát definovaná ako súčasť sociálnej inteligencie, ktorá zahrňuje schopnosť sledovať

vlastné aj cudzie pocity a emócie, rozlišovať ich a využívať tieto informácie vo svojom myslení a konaní.

Emocionálna inteligencia je schopnosť poznať a ovládať vlastné emócie aj emócie ostatných ľudí. Od tejto schopnosti závisí, do akej miery sa jedinec presadí so svojimi schopnosťami a zručnosťami v určitom sociálnom prostredí. Zahŕňa také kvality ako je chápanie vlastných citov, schopnosť vcítiť sa do iných ľudí a riadiť city tak, aby sa zlepšila kvalita života. Na rozdiel od IQ teda môžeme o EQ povedať, že je jedným zo základov úspešnosti a spokojnosti človeka v jeho živote.

Okrem schopností, ktoré sú určené IQ (rozmyšľať, skúšať, rozhodovať sa na základe logiky a i.), potrebujeme pre bežné fungovanie osobnosti aj tie, ktoré spadajú pod emocionálnu inteligenciu (v zásade bleskové, a preto aj nepresné rozhodnutia, ktoré sa nám však zdajú absolútne správne).

Čitateľské stratégie: Porovnaj a rozlíš, I.N.S.E.R.T.

1. Pred čítaním textu

- napíšte čo najviac asociácií, ktoré vás napadnú pri slove inteligencia,
- vyplňte tabuľku JA možnosťami odpovede áno – nie podľa toho, či s daným výrokom súhlasíte alebo nesúhlasíte.

JA	TEXT	VÝROK
		Emocionálnu inteligenciu označujeme ako IQ.
		Súčasťou emocionálnej inteligencie je aj empatia.
		Emocionálna inteligencia sa prejavuje schopnosťou rozmyšľať, rozhodovať sa na základe logiky.
		IQ a EQ nie sú synonymné pojmy.
		Od emocionálnej inteligencie závisí, do akej miery sa človek dokáže uplatniť v oblasti medziludských vzťahov.

2. V priebehu čítania textu

- čítajte text s porozumením postupne po odsekoch,
- zapisujte si do textu značky o informáciách, ktoré čítate:
 - + (nová informácia),
 - V (poznám, viem),
 - (neviem, mýlil som sa),
 - ? (chcem sa dozvedieť viac),

- vypíšte z textu kto a v ktorom roku použil prvýkrát pojem emocionálna inteligencia,
- vypíšte z textu úplný názov skratky IQ,
- vypíšte z textu, čoho súčasťou bola emocionálna inteligencia pri prvom definovaní,
- vypíšte z textu charakteristiku EQ,
- vysvetlite rozdiel medzi IQ a EQ,
- vypíšte z textu, aké kvality zahŕňa emocionálna inteligencia,
- vysvetlite na základe porozumenia textu, v čom vám pomôže IQ a v čom EQ,
- vyberte si päť emocionálnych vlastností, ktoré považujete za najdôležitejšie a odôvodnite svoj výber, vysvetlite svoje rozhodnutie,
- zamyslite sa a napíšte, čím sa riadite častejšie - rozumom alebo srdcom - vysvetlite svoj názor.

3. Po prečítaní textu

- vráťte sa ku tabuľke, s ktorou ste pracovali pred čítaním textu a porovnajte svoje doterajšie informácie s novými, ktoré ste získali z textu,
- diskutujte v skupinách o značkách, ktoré ste si v priebehu čítania priradili k jednotlivým informáciám, snažte sa dozvedieť nové informácie, získať neznáme informácie, opraviť chybné informácie.

Zadanie domácej úlohy: Prostredníctvom akýchkoľvek informačných zdrojov si doplňte potrebné informácie z textu.

Text: Celodenný zájazd do Osvienčimu a Krakowa

Celodenný zájazd do Osvienčimu a Krakowa s nástupnými miestami z celého Slovenska bez doplatku! Vydajte sa na celý jeden deň po stopách histórie. Spoznajte úžasnú poľskú architektúru mesta Krakow a odneste si svoju vlastnú zbierku fotografií a spomienok. Obzrite si koncentračný tábor Osvienčim a na vlastné oči sa presvedčte o obrovskom pochybení v dejinách ľudstva.

Niektoré miesta dýchajú históriou. Pripomínajú nám minulosť a zdvíhajú pomyselný výstražný prst, aby sme sa z nej poučili a neboli nútení si ju zopakovať. Takým miestom je aj koncentračný tábor Osvienčim. Koncentračný tábor Auschwitz-Birkenau bol najväčší nemecký vyhladzovací tábor v dobe nacizmu. Bol zriadený v roku 1941 asi 3 km od zajateckého tábora Auschwitz I v dedine Brezinka, neďaleko poľského mestečka Osvienčim. Osvienčim sa stal symbolom holokaustu a genocídy asi 6 miliónov európskych Židov a ďalších obetí: Rómov, ruských a poľských nútených robotníkov, homosexuálov a ďalších „nepriateľov národného socializmu.“ V roku 1979 bol koncentračný tábor zapísaný do zoznamu svetového dedičstva UNESCO.

Spoznajte históriu a zabudnite na pochmúrne myšlienky obklopený poľskou krásou mesta Krakow. Čaká na vás nezabudnuteľný deň spoznávania, objavovania a túlania sa po meste a poľských uličkách. Krakow doslova dýcha históriou, kultúrou a monumentálnymi, dych vyrazajúcimi stavbami. Vznikol okolo roku 800 na križovatke obchodných ciest, bol súčasťou Veľkej Moravy a neskôr sa stal opäť súčasťou Poľska. Mestečko je známe svojimi kultúrnymi podujatiami, no v prvom rade, Krakow je korunovačné mesto kráľov a aj miesto, kde sú pochovaní najvýznamnejší Poliaci. Navštívte historické centrum Krakowa s nádhernými pamiatkami a architektúrou a nevynechajte ani prekrásny zámok Wawel.

Cena zahŕňa:

- doprava klimatizovaným autobusom s WC, teplým a studeným bufetom, malým občerstvením,
- služby sprievodcu počas celého zájazdu,
- poistenie proti insolventnosti CK,
- prehliadky podľa programu bez vstupov.

Vyberte si z termínov:

Variant 1: Osvienčim a Krakow – 6. 4. 2014 (trasa – BA, TT, TN, PB, ZA).

Variant 2: Osvienčim a Krakow – 12. 4. 2014 (trasa – TN, PB, ZA).

Variant 3: Osvienčim a Krakow – 26. 4. 2014 (trasa – ZV, BB).

Variant 4: Osvienčim a Krakow – 28. 4. 2014 (trasa – PO, LE, PP).

Variant 5: Osvienčim a Krakow – 10. 5. 2014 (trasa – BA, TT, TN, PB, ZA).

Program zájazdu:

- Odchod zo Slovenska v skorých ranných hodinách.
- V ranných hodinách príchod do nemeckého tábora – Osvienčimu. Nasleduje cca trojhodinová prehliadka koncentračného tábora s miestnym slovensky resp. česky hovoriacim sprievodcom. V obedňajších hodinách presun do Krakowa. Prehliadka kráľovského zámku Wawel, prejdete sa „Kráľovskou cestou“ na hlavné námestie – Rynek Główny – najväčšie námestie v strednej Európe. Uprostred námestia navštívite známu renesančnú budovu Sukienice a mariánsky kostol Nanebovzatia Panny Márie s najcennejším gotickým oltárom v Európe, Radničnú vežu.
- Individuálne voľno. Odchod z Krakowa vo večerných hodinách.
- Príchod na Slovensko v nočných hodinách.

Možné príplatky (ceny sú orientačné a môžu sa počas sezóny meniť):

- komplexné cestovné poistenie 1,40 €/osoba/deň,
- Katedrála – hrobky a zvon Zygmund 11 PLN,

- Krakow 17 PLN (katedrála, mariánsky kostol),
- Osvienčim 25 PLN (slúchadlá, odborný sprievodca).

Čitateľské stratégie: Porovnaj a rozliš, 5-4-3-2-1

1. Pred čítaním textu

- napíšte čo najviac informácií, ktoré máte o problematike koncentračných táborov,
- vyplňte tabuľku JA, do ktorej uvediete odpovede áno – nie k jednotlivým výrokom podľa toho, či s nimi súhlasíte alebo nesúhlasíte.

JA	TEXT	VÝROK
		Koncentračný tábor Auschwitz-Birkenau bol najväčší tábor v dobe nacizmu.
		Osvienčim bol zapísaný do zoznamu svetového dedičstva UNESCO.
		Krakow bol súčasťou Veľkej Moravy.
		Krakow sa stal symbolom holokaustu a genocídy.
		Krakow je korunovačné mesto kráľov.
		Zámok Wawel nie je prístupný pre verejnosť.

2. V priebehu čítania textu:

- vypíšte z textu, v ktorom roku bol zriadený najväčší koncentračný tábor,
- vypíšte z textu, kto patril medzi obeť holokaustu a genocídy,
- vypíšte z textu, koľko miliónov ľudí sa stalo obeťou nacizmu,
- vypíšte z textu, v ktorom roku bol Osvienčim zapísaný do zoznamu svetového dedičstva UNESCO,
- opíšte Krakow na základe porozumenia textu,
- vypíšte z textu, na križovatke akých ciest vznikol Krakow,
- vypíšte z textu, čím je Krakow najznámejší,
- zamyslite sa a napíšte, v čom spočíva tragédia nacizmu,
- vyberte správnu možnosť, čo nezahŕňa cena zájazdu:
 - autobusovú dopravu,
 - služby delegáta,
 - prehliadky pamätihodností so vstupmi,
- vypíšte, ktorý variant z termínov zájazdov vyhovuje obyvateľom Banskej Bystrice, pokiaľ chcú na zájazd nastúpiť v mieste svojho bydliska,
- vypíšte, ktorý variant z termínov zájazdov vyhovuje Bratislavčanovi, ktorý si v práci pre účasť na zájazde vybral dovolenku v dňoch od 9. – 11. mája 2014,

- vypíšte z textu, ako sa volá najväčšie námestie v strednej Európe,
- vypíšte z textu, aká vzácnosť sa nachádza v kostole Nanebovzatia Panny Márie,
- zamyslite sa a napíšte, čo by vás motivovalo pri kúpe tohto zájazdu,
- napíšte na základe porozumenia textu, ktorú pamätihodnosť môže turista navštíviť, keď má vo vreckovom vyhradené na poplatky za vstupy 15 PLN.

3. Po prečítaní textu

- vráťte sa k tabuľke, ktorú ste vyplňali pred čítaním textu a porovnajte svoje doterajšie informácie s novými, ktoré ste získali z textu,

- vypíšte:

5 – nových informácií, ktoré ste sa z textu dozvedeli,

4 – informácie, ktoré sa týkajú hlavnej myšlienky,

3 – nové slová, ktoré ste našli v texte,

2 – informácie, ktoré ste už poznali,

1 – vec, na ktorú ste v texte nenašli odpoveď.

Zadanie domácej úlohy: Nájdite odpoveď na vec, na ktorú ste v texte nenašli odpoveď v akýchkoľvek informačných zdrojoch.

Dobrovoľná domáca úloha: Vypracujte projekt na tému koncentračné tábory.

TVORIVÝ DIALÓG S VYUŽITÍM TEXTOV A FOTOGRAFIÍ

Fotografie: Rodina

1. Fáza opisu

Kto sú podľa vás ľudia na obrázku? Čo podľa vás robia? Ako sa podľa vás ľudia na fotografiách cítia? Prečo si to myslíte, podľa čoho takto usudzujete? Ako často sa podľa vás takto správajú? Prečo to robia? Kde sú títo ľudia?

2. Fáza individuálneho skúmania

Má vaša rodina podobné aktivity? Čo iné ešte vaša rodina robí? Ako často a kde organizujete spoločné rodinné stretnutia? Pri akých príležitostiach sa vaša rodina stretáva? Čo sa vám na spoločných rodinných stretnutiach páči (prípadne nepáči)? Aké zvyky a tradície má vaša rodina? Aké iné rodinné zvyky (v iných kultúrach) existujú?

3. Fáza kritického pochopenia

Čo robí „rodinu rodinou?“ Prečo je pre rodinu dôležité spoločné trávenie času? Prečo by mali mať členovia rodiny spoločné aktivity? Ako sa cítia ľudia, ktorí nemajú rodinu? Čo pre vás znamená vaša rodina? Čo sa môže stať, keď na niekoho z rodiny zanevrieme, keď sa za niekoho hanbíme? Prečo je dôležité nezabúdať na starších členov rodiny?

4. Fáza uvažovania

Čo môžete urobiť preto, aby sa členovia vašej rodiny s vami dobre cítili? Čo môžete urobiť

preto, aby ste dokázali oceniť inakosť rodín, inakosť kultúr, zvykov a tradícií?

Text: Okradli ju o cennosti, ale hlavne o identitu!

7. 5. 2010

Zuzane odcudzili pred časom v nákupnom centre kabelku a kým mohla zablokovat' mobily i bankomatové karty, zloději narábali s jej údajmi.

Uniformy zivali, zloději nelenili

Biznismanažérka mala práve pracovné stretnutie, keď si všimla, že jej zo stoličky v kaviarni obchodného domu zmizla kabelka. Čas, kým sa rozkývala strážna služba, tvrdiaca, že stráži objekt a nie osobné veci návštevníkov, hral do karát zlodějom. Ani na polícii si biznismanka veľmi nepomohla, akurát strávila pri spisovaní udalosti celé štyri hodiny. Keď sa konečne dostala k zablokovaniu mobilov, zistila, že sa z nich telefonovalo až do vyčerpania kreditu. A nielen to, obsiahly zoznam z telefónov už stihol byť zneužitý.

Zo získaných údajov ušili profil

Vcelku rýchlo prišla na to, o čo zlodějom išlo pri manipulácii s jej mobilmi a dokladmi totožnosti. Ich obsah použili na vytvorenie profilu v sociálnej sieti, na čo medzi rečou nevedomky upozornila kolegyňa. Dokázali si k jej menu totiž pridať slušný počet priateľov a vytvorit' fotoalbum z toho, čo našli v telefóne. Účel bol jasný, dopátrať sa o nej čo najviac informácií a vojsť do jej súkromia. Kabelka bola v tomto prípade iba odrazový mostík, ktorý mal zlodějov doviest' k zaujímavejšiemu lupu.

Třpne, čo k svojmu menu vyguglí

Hneď ako Zuzana objavila svoj fingovaný virtuálny profil, zalarmovala správcov stránky, ktorí prišli na stopu špekulantov. Život v strachu, ktorý prežívala, nepraje nikomu.

„Nepřijemností, ktorých som si užila s krádežou identity, bolo neúrekom. Odvtedy mám v telefóne iba krstné mená a k nim priradený nejaký poznávací znak, v ktorom sa vyznám len ja. Priebežne si kontrolujem, či nie som zasa bez svojho pričinenia niekde na internete. Hodím moje meno do googla a s napätím třpnem, čo mi to ukáže. Neprajem takéto stavy nikomu, ale na základe mojej skúsenosti odporúčam dávať si veľký pozor na to, ako narábame so svojimi osobnými údajmi. Môžu byť ľahko zneužitú,“ varuje okradnutá Zuzana.

1. Fáza opisu

Kto vystupuje v texte? Čo sa stalo? Prečo sa to stalo? Aké boli úmysly zlodějov? Prečo sa podľa vás zloději rozhodli takto konať? Aké mala Zuzana pocity, čo cítila v okamihu, keď si uvedomila, že bola okradnutá? Čo si myslíte, zmenila sa Zuzana po tejto skúsenosti? V čom sa podľa vás zmenila? Čo si myslíte, na čo sa snažila Zuzana upozorniť týmto článkom? Aké

poučenie pre vás z tohto príbehu vyplýva?

2. Fáza individuálneho skúmania

Poznáte niekoho, kto zažil niečo podobné? Zažili ste niečo podobné aj vy sami vo svojom živote? Aké sú vaše skúsenosti? V čom sú vaše skúsenosti rovnaké a v čom odlišné v porovnaní so Zuzaninými skúsenosťami? Čo by ste spravili, keby ste sa ocitli na Zuzaninom mieste? Čo by spravili vaši kamaráti a rodičia, keby sa vám stalo to, čo Zuzane?

3. Fáza kritického pochopenia

V čom podľa vás Zuzana konala správne a v čom nesprávne? Prečo si to myslíte? Ako by ste zhodnotili správanie a konanie strážnej služby v obchodnom dome?

4. Fáza uvažovania

Aké rady by ste odporučili iným ľuďom, aby sa neocitli na Zuzaninom mieste? Akým spôsobom by ste vedeli pomôcť svojmu kamarátovi, keby sa ocitol na Zuzaninom mieste?

Text: Linka pomoci: Hanieh, 10 rokov, Irán

Minulý týždeň som mala v škole problém. Vytrhla som zo zošita stranu a odmietla som si napísať úlohu. Úloha mala byť o mojej mame. Nenávidím ju! Mama začala na mňa kričať, keď otec odišiel z domu. Mala som vtedy len dva roky. Keď som mala šesť rokov, mama stretla iného muža. Bol strašný. Bil ju aj mňa. Keď mama porodila ďalšie dieťa, dievčatko Haleh, plakala som. Jedno popoludnie som to už nemohla vydržať, a tak som ušla z domu. Bežala som po ulici a neďivala som sa naľavo ani napravo. S plačom a krikom som prosila okoloidúcich, aby zavolali mojich starých rodičov. Matka sa ma snažila dotiahnuť späť domov. Keď prišla moja stará mama, chytila ma za ruku a nechcela mame dovoliť, aby ma vzala domov. Zavolala linku pomoci. Pomohli mojím starým rodičom. Najprv ma zobrali do centra starostlivosti a potom ma navždy dali starej mame. Teraz svoj život milujem. V škole dostávam dobré známky a mám rada basketbal, plávanie a maľovanie. Urobím si úlohy a potom pozerám svoje obľúbené televízne programy. Stará mama chce, aby som sa s mamou stretala, ale ja ju nechcem nikdy viac vidieť. Nikdy mi nepreukázala žiadnu lásku, iba mi ubližovala. Starká hovorí, že to pochopím, keď budem staršia a že možno budem schopná svojej mame odpustiť, no ja si to neviem ani len predstaviť.

1. Fáza opisu

Kto vystupuje v príbehu? Ako by ste opísali jednotlivé postavy? Kto je Hanieh? Čo ste sa o nej z príbehu dozvedeli? Čo sa vám na jej správaní a konaní páčilo a čo nepáčilo? Ako vysvetlíte a odôvodníte svoje názory? Prečo Hanieh nenávidí svoju mamu? Čo si myslíte, prečo Hanieh plakala, keď sa jej narodila sestra? Čo si myslíte, aká bola matka Hanieh, aký bol jej život? Aký mala vzťah starká k svojej dcére, k matke Hanieh? Prečo si to myslíte, ako odôvodníte svoj názor? Čo si myslíte, prečo Hanieh ušla z domu? Čo ju k úteku viedlo? Čo bolo hlavnou prekážkou vo vzťahu Hanieh k matke? Čo si myslíte, bolo to pre Hanieh ťažké? Čo si myslíte, aké mala Hanieh pocity? Čo cítila počas úteku z domu? Čo cítila, keď sa jej podarilo dostať sa najprv do centra starostlivosti a potom ku starej mame? Čo si myslíte, odpustí niekedy Hanieh svojej matke? Čo si myslíte, o čom je tento príbeh a prečo?

2. Fáza individuálneho skúmania

Poznáte niekoho, kto zažil niečo podobné ako Hanieh? Aké boli jeho životné skúsenosti? Aký je váš vzťah k rodičom? V čom si s rodičmi rozumiete a naopak, v čom si s nimi nerozumiete? Prečo vznikajú nezhody s rodičmi? Čo si na svojich rodičoch najviac vážite? Čo si vaši rodičia vážia na vás? Ktoré povahové vlastnosti máte s rodičmi rovnaké? Čo pre vás znamená domov a rodina? Sú pre vás dôležité harmonické rodinné vzťahy? Prečo si to myslíte? Zažili ste niečo podobné ako Hanieh? Aké sú vaše životné skúsenosti? Čo by sa muselo stať, aby ste útek z domu považovali za riešenie z bezvýchodiskovej situácie? Čo by ste spravili, keby ste sa ocitli na mieste Hanieh? Koho by ste vyhľadali, na koho by ste sa obrátili? Komu dôverujete a prečo?

3. Fáza kritického pochopenia

Čo si myslíte, bolo rozhodnutie Hanieh utiecť z domu správne alebo nesprávne? Prečo si myslíte, že to bolo správne alebo nesprávne rozhodnutie? Akým iným spôsobom – okrem úteku z domu – mohla Hanieh konať? Bolo by podľa vás navrhnuté riešenie problému správnejšie? Prečo si to myslíte? Kto získal a kto stratil rozhodnutím Hanieh utiecť z domu? Čo si myslíte, ako sa bude Hanieh pozeráť na toto svoje rozhodnutie z detstva v období dospelosti? Čo si myslíte, aký by bol život Hanieh, keby neodišla z domu? Čo si myslíte, čo bude pre Hanieh dôležité pri výchove vlastných detí?

4. Fáza uvažovania

Ako by ste vedeli pomôcť Hanieh, keby bola vaša kamarátka? Kto iný by ešte vedel pomôcť Hanieh v prípade zlého zaobchádzania? Sú nejaké problémy, ktoré by ste chceli vyriešiť vo svojom živote? Ako by ste chceli riešiť svoje problémy? Čo môžete spraviť preto, aby sa splnili vaše sny a túžby? Ako vám môžu pomôcť iní, aby ste dosiahli svoj cieľ? V čom môžete vy pomôcť iným ľuďom?

ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV

<http://zena.pravda.sk/jedlo/clanok/276747-talianske-syry-su-nychou-naroda/>

<http://kultura.pravda.sk/galeria/clanok/58896-levocska-biela-pani-za-bozk-zradila-krajinu-prisla-o-hlavu/>

<http://zenskyweb.sk/slovenka/slavna-zradkyna-z-levoce>

<http://www.bezpecnyinternet.sk/socialne-siete>

<http://www.camip.sk/index.php/ako-si-vybrat-ss>

<http://www.cpppap.sk/data/Emocion%C3%A1lna%20inteligencia.pdf>

<http://www.zlavomat.sk/zlava/283225-celodenny-zajazd-do-osviencimu-a-krakowa?ref=cestovanie>

<http://feminity.zoznam.sk/c/885626/pribeh-okradli-ju-o-cennosti-ale-hlavne-o-identitu>

http://www.unicef.sk/dokumenty/materialy-na-stiahnutie/skoly/learn/publikacie/s-kazdym-dietatom-sa-rata/s_kazdym_diatatom_sa_rata_komplet.pdf